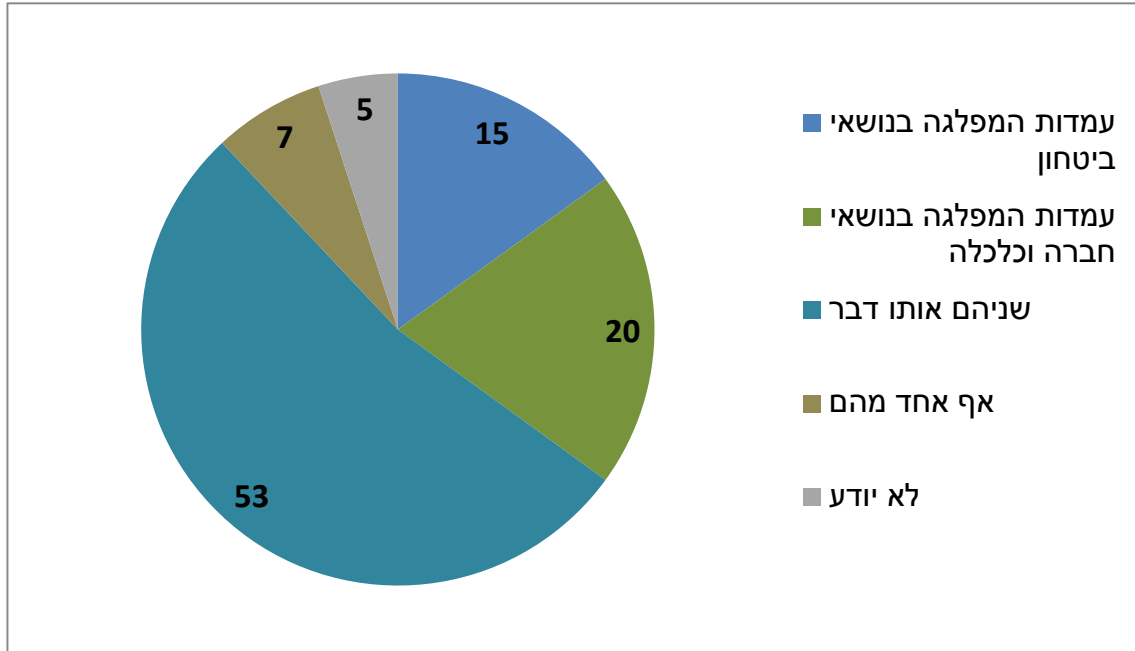

מדד השלום – נובמבר 2012 פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

- מטרות מבצע "עמוד ענן".** הציבור היהודי סבור ברובו (61%) שלממשלה היו מטרות ברורות כשהוחלט על היציאה למבצע (בציבור הערבי רק 49% מעריכים כך). עם זאת, בדיעבד, ההערכה הרווחת (51%) היא שהוא לא השיג את מטרותיו בכלל (15%), או השיג רק מקצתן (36%). גם בציבור הערבי ההערכה היא כמעט זהה. יש לציין כי גם בקרב מי בציבור היהודי שהגידו עצמם ימין שיעור הסבורים כי המבצע לא השיג את מטרותיו (50%) עולה על שיעור מי שסבורים כי המטרות הושגו, אם כי בקרב מי שהגדירו עצמם שמאל שיעור זה הוא גבוה יותר (60%). שיעור החושבים בין היהודים שהממשלה לא הסבירה לציבור מספיק את מטרות המבצע (52%) גבוה אם כי לא באופן דרמטי משיעור הסבורים ההיפך – שהיא לא הסבירה אותן די הצורך (44%). ההפרש בין שני המחנות בציבור הערבי הוא דומה.
- הצלחת המבצע.** בחלוף כשבועיים מאז סיומו של "עמוד ענן" נראה שבציבור היהודי קיימת הסכמה רחבה (84%) כי הוא היה מוצדק. יש לציין כי היה רוב (74%) גם בקרב מי שהגדירו עצמם כשמאל כי המבצע היה מוצדק, אם כי שיעור זה קטן במידה מסוימת משיעור הסבורים כך בקרב מי שהגדירו עצמם ימין (89%) או מרכז (85.5%). חוסר שביעות הרצון ביחס להשגת המטרות קשור כנראה בדעות החלוקות בציבור לגבי ההחלטה על הפסקת המבצע בשלב בו הופסק: לצד רוב קטן (53%) של הסבורים כי ההחלטה להפסיק בשלב שבו הופסק המבצע היתה נכונה, מיעוט ניכר (44%) מעריכים כי ההחלטה הזו היתה שגויה. ואכן, הצלבה בין שתי השאלות – השגת המטרות ועיתוי הפסקה - מראה כי מבין התומכים בהפסקת המבצע כאשר הופסק הרוב (53%) סבורים שמטרותיו הושגו שעה שמבין המתנגדים להפסקתו רוב גדול (69%) בדעה שהן לא הושגו. האבחנה בין ימין לשמאל על בסיס תמיכה בהפסקת המבצע היא ברורה: בעוד שבימין רק מיעוט אם כי ניכר (47%) תומכים בהחלטה להפסיק כאשר ניתנה, בשמאל רוב (57%) תומכים בה. בציבור הערבי הדעות חלוקות ממש באמצע בין מי שסבורים שהמבצע היה מוצדק לחושבים שהוא לא היה מוצדק. עם זאת היה רוב גדול (75%) שתמך שהמבצע הופסק בזמן.
- תפקוד גורמים שונים בעת המבצע.** ההסתיוגויות של חלקים גדולים בציבור היהודי מהשלב בו הופסק המבצע ומהאופן בו הסבירה הממשלה את מטרותיו לציבור עשויות להסביר מדוע הערכת תפקודו של הדרג המדיני-לאומי במסגרת "עמוד ענן" הייתה נמוכה יחסית להערכת התפקוד של גופים אחרים. אמנם הרוב היהודי (62%, לעומת 47% בציבור הערבי) סבורים שתפקוד הדרג המדיני-לאומי היה טוב או טוב מאד אולם זוהי הערכה נמוכה יחסית להערכות החיוביות שמקבלים צה"ל (94%; בציבור הערבי – 50%), ההנהגה המקומית בדרום ובמרכז (87%, בציבור הערבי 51%), והציבור שחי בדרום (91%, 55% בציבור הערבי). באשר לתפקוד הדרג המדיני, מצאנו הבדלים – אך לא אדירים - בין מי שהגדירו עצמם ימין לאלה שהגדירו עצמם שמאל, כאשר בשני המחנות הציון הכולל היה בצד החיובי: בקרב הימין 63% הגדירו טוב או טוב מאוד את התפקוד של הדרג המדיני-לאומי ואילו בקרב השמאל – 56%.

- "עמוד ענן" וכוח ההרתעה של ישראל.** לכאורה נראה שהציבור חלוק בדעותיו: 39% בדעה שכח ההרתעה לא השתנה, 38% שהוא התחזק, ו-16% שהוא נחלש. אולם כאן מן הראוי להכניס לתמונה את העובדה שרוב הציבור סבור כי הפסקת האש תהיה קצרה (מיעוט קטן בלבד - 18% - מעריכים שהיא תימשך שנה ומעלה ועוד 25% מאמינים שהיא תחזיק מעמד בין חצי-שנה לשנה, כאשר השאר סבורים כי החמאס יחזור לירות תוך חודשים מעטים, שבועות או ימים). מכאן יש להניח שהמשמעות שיש ליחס לתשובה השכיחה כי כח ההרתעה לא השתנה, היא שהוא לא היה חזק מלכתחילה ולא התחזק משמעותית גם לאחר המבצע. בשאלה זו מצאנו הבדלים גדולים בין ימין לשמאל: רוב ברור בשמאל (59%) מעריכים כי כח ההרתעה של ישראל לא השתנה בעקבות המבצע (לעומת 26% בלבד הסבורים כי הוא התחזק) שעה שבקרב הימין השיעור הגבוה יותר (34%) סבורים כי ההרתעה התחזקה שעה ש 32% מעריכים כי היא נשארה כשהיתה. בשני המחנות רק מיעוט קטן חושב כי ההרתעה נחלשה בעקבות המבצע. בציבור הערבי התמונה שונה: השיעור הגבוה ביותר (33%) סבורים כי כח ההרתעה נחלש, 29% - שהוא התחזק ו 24% שהוא נשאר כשהיה.
- מעורבות גורמי חוץ במבצע והפסקתו.** על רקע התפקיד שמלאו נשיא מצרים מוחמד מורסי ונשיא ארה"ב ברק אובמה בעת המבצע ובהשגת הפסקת האש, בחנו כיצד מעריך הציבור את תפקודם של שני המנהיגים הללו, שברגיל אינם זוכים להערכה חיובית בציבור הישראלי-יהודי. ממצאי הסקר מלמדים שהדעות ביחס לשניהם גם יחד היו במקרה ספציפי זה חיוביות ביותר. כשני שלישי המרואיינים היהודים העריכו שהשפעת הנשיא מורסי הייתה חיובית. בציבור הערבי העפיל שיעור החושבים כל לשלושה רבעים. באותה רוח, 60% בציבור היהודי הופתעו לטובה מהעמדה כלפי ישראל בה נקט אובמה במהלך המבצע. בציבור הערבי רק 48% הופתעו לטובה מן היחס של אובמה לישראל, אולי משום שמלכתחילה בציבור זה שכיחה יותר מאשר בציבור היהודי העמדה כי אובמה הוא תומך ישראל.
- לקראת הבחירות: ביטחון או חברה-כלכלה?** רצינו לדעת האם היציאה למבצע ותוצאותיו היטו את הכף לטובת חיזוק האג'נדה הבטחונית של הבוחרים והחלשת זו החברתית-כלכלית. מתברר שלא כך הדבר, וכי השוויון בין שני התחומים באג'נדה הציבורית שאנו מוצאים באופן שיטתי מאז אמצע 2011 (לעומת הדומיננטיות הברורה של נושאי הביטחון בעבר) נותר בעינו. לשאלה: "איזה מבין הנושאים הבאים ישפיע עליך ביותר כאשר תחליט בקרוב עבור איזו מפלגה להצביע בבחירות?" השיבו 20% כי הנושא החברתי-כלכלי יהיה הדומיננטי, 15% שהנושא הבטחוני ידריך אותם בהצבעתם ואילו הרוב הברור 53% אמרו כי שני הנושאים יהיו חשובים להם במידה שווה. בציבור הערבי התמונה מטושטשת שכן למעלה מרבע לא השיבו תשובה ברורה. עם זאת, בדומה לממצאים קודמים שלנו, שיעור המצביעים על הנושא הבטחוני-מדיני כחשוב להם ביותר (30%) עולה על שיעור מי שהצביעו על נושאי חברה וכלכלה במכריעים בשאלה למי יצביעו (24%).

תרשים החודש: איזה מבין הנושאים הבאים ישפיע עליך ביותר כאשר תחליט בקרוב עבור איזו מפלגה להצביע בבחירות?

מדד המשא ומתן: 43.6; יהודים: 40.2

מדד השלום נערך בחסות [תכנית אוונס לגישור ופתרון סכסוכים](#) (אוניברסיטת תל אביב) ושל [המכון הישראלי לדמוקרטיה](#). הסקר בוצע בטלפון בתאריכים 28 בנובמבר-2 בדצמבר על ידי מכון "מדגם" והשתתפו בו החודש 598 מרואיינים, שהם מדגם מייצג של האוכלוסייה הבוגרת בישראל. טעות המדידה למדגם בגודל זה היא 4.5%. עיבודים סטטיסטיים: גב' יסמין אלקלעי.